

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 553 КД
Дата 01.11.2024

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

11/1/2024

X 10-00-10 #1/01.11.2024

Signed by: Albena Yordanova Angelova

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На ваш № 505 КД/08.10.2024 г.
к. д. № 26/2024 г.

СТ А Н О В И Щ Е

от

МАРИЯ ПАВЛОВА - МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 26/2024 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 8 октомври 2024 г. съм конституирана като заинтересована страна по конституционно дело № 26 за 2024 г., образувано на 10 юли 2024 г. по искане на 23-ти състав на Софийския районен съд за установяване на противоконституционност на чл. 343в, ал. 3 от Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968

г., посл. изм. ДВ, бр. 42 от 2024 г., разпоредбата е въведена с изменение, обн., ДВ, бр. 95 от 2016 г.). Вносителят твърди, че чл. 343в, ал. 3 НК противоречи на чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 3 и чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Конституционният съд на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията във връзка с чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС), с посоченото по-горе определение е допуснал искането на 23-ти състав на Софийския районен съд за разглеждане по същество.

В искането на съда се посочва, че разпоредбата е приета без мотиви и обсъждане, което „прави обективно невъзможно тълкуването“ по смисъла на чл. 46, ал. 1 от Закона за нормативните актове (обн., ДВ, бр. 27 от 03.04.1973 г., посл. изм. ДВ, бр. 34 от 03.05.2016 г.). По този начин вносителят счита за нарушен „заложеният във фундамента на правовата държава конституционен принцип на законността ... като е накърнена предвидимостта в правното регулиране, дестабилизирана е правната сигурност“, пренебрегнати са „основни характеристики на правната сигурност и на самата правова държава – последователността и предвидимостта на регламентацията“, както и „злепоставена е справедливостта, дължима от закона в правовата държава“.

Вносителят намира, че е нарушено и „правилото по чл. 5, ал. 3“ от Конституцията като „специфично проявление на принципа на правовата държава в наказателното правоприлагане“. Според сезирация съд приетата от народните представители разпоредба на чл. 343в, ал. 3 НК „не представлява легитимен отговор на деяние с повишена степен на обществена опасност, налагаща именно наказателноправна репресия, а се явява произволно санкциониране с най-тежката по характер отговорност“. Посочва, че за разлика от установеното в чл. 343в, ал. 1 и 2 НК, с алинея 3 на чл. 343в НК е въведена наказателна отговорност, която „не е обусловена от обективен признак на престъплението – деецът да е бил наказван за същото деяние по административен ред“ (чл. 177, ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 171, т. 1 и 4 от Закона за движението по пътищата, обн., ДВ, бр. 20 от 05.03.1999 г., посл. изм. ДВ, бр. 41 от 2024 г.). С това, посочва вносителят, е накърнен „конституционният мащаб за допустимо ограничаване на правата“ на гражданите, който „да прави мерките „съразмерни с характера на защитавания интерес“.

Също така, от сезирация съд се посочва, че с приетата разпоредба се нарушава и „юридическото равенство на гражданите по чл. 6, ал. 2 от Конституцията“, защото установява „същата по тежест наказателна отговорност“ на лица, извършили деяния с различна степен на обществена опасност“.

В качеството ми на конституирана по делото страна изразявам следното становище:

Българското законодателство предвижда състави съответно на административни нарушения и на престъпления по отношение на санкциите, свързани с нарушаване на изискванията за управление на моторно превозно средство с надлежно издадено и валидно свидетелство за управление.

През 2016 г. (ДВ, бр. 95 от 2016 г.) е направена законодателна промяна в уредбата на транспортните престъпления. Създаден е нов състав на престъпление – чл. 343в, ал. 3 НК, действащ и към момента, който криминализира управлението на моторно превозно средство в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство.

Действащата разпоредба на чл. 177, ал. 1, т. 2 от Закона за движението по пътищата (ЗДвП) е идентичен състав на административно нарушение – наказва се водач, който управлява моторно превозно средство след като свидетелството му за управление е временно отнето. Съставът на административното нарушение е съществувал в ЗДвП още от приемането на закона, обн., в ДВ, бр. 20 от 1999 г.

Текстът на чл. 343в, ал. 3 НК е създаден след като вече е съществувал идентичен състав на административно нарушение и е налице пълно съвпадение в обективните признаци, включени в съставите на административното нарушение и на престъплението.

Разграничението между административнонаказателната и наказателната отговорност следва да бъде в степента на обществена опасност на деянието, но в случая законодателят не е поставил никакви допълнителни обективни обстоятелства, които да обуславят завишена степен на обществена опасност на деянието.

Първоначално предложението е било да се допълни ал. 1 на чл. 343в НК, което би въвело съществено различно основание за наказателна отговорност от настоящото в чл. 343в, ал. 3 НК. Това е посочено и в мотивите – „Предвидената наказателна отговорност за особено недобросъвестни водачи, които въпреки наложеното им наказание за лишаване от право да управляват МПС за определен срок, в срока на изтърпяване на наказанието го нарушават, следва да обхване и практически идентичните случаи на лишаване от правоспособност чрез наложена принудителна административна мярка.“

В действащата разпоредба на чл. 343в, ал. 3 НК обаче, наказателната отговорност не е обусловена от предходно административно наказване за същото деяние по ЗДвП, каквото е предвидено като обективен признак за съставите на чл. 343в, ал. 1 и ал. 2 НК. В този смисъл

уредбата на чл. 343в, ал. 1 и 2 НК е в синхрон с принципите на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието.

С престъпния състав на чл. 343в, ал. 3 НК, който дублира съществуващия състав на административно нарушение, се внася неяснота и противоречие. Едно и също деяние едновременно се третира като административно нарушение и престъпление, като разликите са единствено в предвидената санкция и в процесуалния ред за налагането им, но не и в обективната страна на деянията. Това се явява в противоречие с установеното от чл. 4, § 1 от Протокол № 7 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС или ЕКПЧ) правило *ne bis in idem*, което е съществен елемент на правото на справедлив процес по чл. 6, § 1 от ЕКПЧ. По естеството си то представлява самостоятелна гаранция на гражданите срещу опасността да бъдат последователно подлагани на наказателна репресия за едно и също деяние, за което вече са били окончателно осъдени или оправдани съгласно наказателната процедура на държавата.

Проблематиката относно нарушение на принципа *ne bis in idem*, конкуренцията между наказателната отговорност и административнонаказателната отговорност на едно и също лице за едно и също деяние, подробно е разгледано в Тълкувателно решение № 3 от 22.12.2015 г. на ВКС по т. д. № 3/2015 г., ОСНК. В решението на ОСНК на ВКС в т. 3, съдът приема, че са налице основания за частична промяна на тълкуването, дадено с ТР № 51 от 29.12.1978 г. по н. д. № 50/1978 г. на ОСНК във втората му част, като в т. 3.1. се посочва, че деецът не следва да носи едновременно наказателна и административнонаказателна отговорност в случаите, когато с извършеното от него деяние са нарушени едновременно наказателна и административнонаказателна норма с различни обекти на защита.

При липса на разлика от обективна страна на деянието от съществуващия състав на административно нарушение, гражданите не са в състояние да предвидят последиците от извършеното деяние. Всичко това води до нееднакво третиране на еднакви случаи, което е в противоречие с принципа за равнопоставеност на гражданите, установен в чл. 6 от Конституцията и основните принципи на правна сигурност и пропорционалност.

Конституционният съд е последователен в своята позиция, че нормативна уредба, която затруднява правоприлагането или е взаимноизключваща се, е конституционно нетърпима поради противоречие с принципа на правовата държава (Решение № 10 от 2009 г. по к.д. № 12 от 2009 г., Решение № 2 от 2013 г. по к.д. № 1 от 2013 г., Решение № 5 от 2000 г. по к.д. № 4 от 2000 г. и Решение № 5 от 2002 г. по к.д. № 5 от 2002 г.).

В своята практика Конституционният съд последователно разгръща съдържанието на понятието за правова държава с оглед на формалния елемент – правна сигурност, както и произтичащите материалноправни изисквания. Всички те са обединени от идеята за върховенството на правото – универсалната и еднаква обвързваща сила на правото по отношение на всички правни субекти. Член 4, ал. 1 от Конституцията прогласява изрично правовата държава като основополагащ за конституционния и правен ред принцип. Забраната за произвол е важен материалноправен компонент от съдържанието на правовата държава и е приложима с особена строгост в областта на наказателното законодателство (Решение № 1 от 2005 г. по к. д. № 8/2004 г.). Когато дефицитът на яснотата във формулировката на една наказателноправна норма създава предпоставки за произвол при нейното прилагане, такава неяснота е конституционно нетърпима и е самостоятелно основание за обявяването ѝ за противоконституционна (Решение № 12 от 2016 г. по к.д. № 13 от 2015 г.).

С оглед на гореизложеното, намирам, че по отношение на оспорената разпоредба на чл. 343в, ал. 3 НК следва да се установи противоконституционност.

С уважение,

X

МАРИЯ ПАВЛОВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО